25 Μαΐου 2022

Μακριὰ ἀπὸ τὸ ψέμα (Ἐπίσκοπος Εἰρηναῖος Αἰκατερίνμπουργκ καὶ Ἰρμπίτσκ)

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Θεολογία και Ζωή / Ορθόδοξη πίστη

Σήμερα θὰ ποῦμε, πῶς θὰ ἐμπνεύσουμε στὰ παιδιὰ τὴ φιλαλήθεια, πῶς θὰ τὰ

μάθουμε ν’ ἀγαποῦν τὴν ἀλήθεια καὶ ν’ ἀποστρέφονται τὸ ψέμα.

Ἡ ἀνάγκη τῆς αλήθειας καὶ ἡ ἀγάπη σ’ αὐτὴν εἶναι στοιχεῖα ἔμφυτα στὸν ἄνθρωπο, ἐπομένως καὶ στὸ παιδί. Τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα, ἂν καὶ θόλωσε καὶ ἐξασθένησε τὸ αἴσθημα τῆς ἀλήθειας, δὲν τὸ ἐξαφάνισε τελείως. Ἡ τάση πρὸς τὴν ἀλήθεια

ἔμεινε στὸν ἄνθρωπο. Αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ τάση ἐκδηλώνεται στὸ παιδὶ μὲ τὴν ἐπιθυμία του νὰ γνωρίσει τὰ πάντα. Τὸ παιδὶ γιὰ ὅλα ρωτάει. Καὶ ὅ,τι τοῦ λένε οἱ μεγαλύτεροι, τὸ δέχεται σὰν ἀληθινό.

Τὸ ἀγνὸ παιδὶ δὲν γνωρίζει τὸ ψέμα καὶ τὴν προσποίηση. Ντρέπεται καὶ κοκκινίζει, ὄχι μόνο ὅταν τὸ ἴδιο, ἀπὸ βιασύνη ἢ ἀπερισκεψία, πεῖ κάποιο ψέμα ἀλλὰ κι ὅταν ἀκούει τοὺς ἄλλους νὰ λένε ψέματα.

Τὴν ἀγάπη στὴν ἀλήθεια τὴν ἔβαλε μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Πρέπει μόνο, αὐτὴ τὴ φυσικὴ ροπή νὰ τὴ βοηθήσουμε, γιὰ ν' ἀναπτυχθεῖ καὶ νὰ στερεωθεῖ. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἔργο τῶν γονιῶν. Πῶς, ὅμως, θὰ τὸ πετύχουν;

Τὸ πρῶτο πράγμα ποὺ πρέπει νὰ κάνουν, εἶναι να τὰ νουθετοῦν ἀπὸ τὴ νηπιακὴ ἀκόμα ἡλικία. Καὶ πῶς θὰ γίνει αὐτό; Τρεῖς εἶναι οἱ βασικοὶ κανόνες:

α) Νὰ μαθαίνετε στὰ παιδιά σας ν' ἀγαποῦν τὴν ἀλήθεια, ἔχοντας στὴ σκέψη τους τὸ Θεό. Τὸ παιδὶ πρέπει νὰ γνωρίζει, ὅτι ὁ Θεός, ποὺ εἶναι ἡ μόνη αἰώνια καὶ ἀδιάψευστη Ἀλήθεια, θέλει νὰ λέμε κι ἐμεῖς πάντα τὴν ἀλήθεια. Καὶ τότε μόνο τὸ παιδὶ θὰ μισήσει τὸ ψέμα, ὅταν συνειδητοποιήσει, ὅτι Αὐτός μισεῖ καὶ ἀποστρέφεται κάθε ψέμα. Μόνο ἡ φιλαλήθεια, ποὺ θεμελιώνεται στὴν πίστη καὶ τὴν ἀγάπη στὸ Θεό, μπορεῖ ν' ἀντέξει σὲ κάθε δοκιμασία.

β) Νὰ φέρεστε στὰ παιδιὰ μὲ απλότητα καὶ εἰλικρίνεια. Νὰ πιστεύετε στὰ λόγια τους, ἐφόσον εἶστε βέβαιοι, πὼς δὲν λένε ψέματα. Μὴν ἀπαιτεῖτε καὶ μὴν ἐπιτρέπετε νὰ ἐπιβεβαιώνουν μὲ ὅρκο ὅ,τι λένε. Ἂν ἔχετε κάποια βάσιμη αἰτία ν' ἀμφιβάλλετε γιὰ τὴν ἀλήθεια τῶν λόγων τους, μὴ δείχνετε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ, πὼς δὲν τὰ πιστεύετε. Προσπαθῆστε νὰ βεβαιωθεῖτε, ἂν τὸ παιδὶ πράγματι εἶπε ψέματα. Καὶ ἂν ἔγινε αὐτό, καλέστε το κοντά σας, κοιτάξτε το στὰ μάτια, μὲ σοβαρὸ ὕφος ἀλλὰ μὲ ἀγάπη, καὶ πεῖτε του περίπου τὰ ἑξῆς: «Ὁ Θεὸς θέλει νὰ λέμε τὴν ἀλήθεια. Εἶναι Παντογνώστης, γνωρίζει καὶ τὶς πιὸ μυστικές μας σκέψεις ἀκόμα καὶ ἀντιπαθεῖ τὰ χείλη ποὺ λένε ψέματα». Στὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ θὰ φανεῖ τότε τὸ κοκκίνισμα τῆς ντροπῆς. Θὰ φανερώσει ἀμέσως τὴν ἀλήθεια καὶ ποτὲ πιὰ δὲν θὰ ξαναπεῖ ψέματα.

γ) Νὰ δείχνετε πάντα μπροστὰ στὰ παιδιά σας, ὅτι κι ἐσεὶς ἀγαπᾶτε καὶ σέβεστε τὴν ἀλήθεια. Νὰ εἶστε εἰλικρινεῖς καὶ εὐθεῖς σὲ κάθε σας σχέση καὶ ἐνέργεια.

Πρῶτ' ἀπ' ὅλα, νὰ τιμᾶτε τὴ θεία ἀλήθεια, τὴν πίστη καὶ τὸ νόμο τοῦ Θεοῦ. Μὴν ἐκδηλώνετε ποτὲ ἀδιαφορία ἢ περιφρόνηση πρὸς τὴν πίστη. Μὴ δώσετε ποτὲ τὴν εὐκαιρία στὰ παιδιά σας ν' ἀκούσουν ἐκφράσεις, ὅπως: «Δὲν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ πιστεύει κανεὶς στὸ Θεό, φτάνει νὰ εἶναι τίμιος ἄνθρωπος». Σὲ τέτοιες ἐκφράσεις, ποὺ δυστυχῶς ἀκούγονται συχνά, ἀποτυπώνεται τὸ πνεῦμα τοῦ ψεύδους, δηλαδὴ

τὸ πνεῦμα τοῦ πονηροῦ. Ἂν, λοιπὸν, ἐσεῖς μπροστὰ στὰ παιδιά σας λέτε τέτοια ψεύτικα στὸ περιεχόμενο λόγια, ὄχι μόνο ξεριζώνετε ἀπὸ τὴν καρδιὰ τους τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν ἀγάπη στὶς ἀλήθειες τῆς πίστεώς μας ἀλλὰ σκοτώνετε μέσα τους κάθε αἴσθημα ἀλήθειας.

Ἂν, πράγματι, εἶναι τὸ ἴδιο πράγμα γιὰ τὸ Θεὸ νὰ ἔχουμε ὀρθὴ ἢ σφαλερὴ γνώση γι' Αὐτὸν καὶ τὴν ἀλήθειά Του, νὰ ὁμολογοῦμε, κατὰ τὴν κρίση μας, ἀληθινὴ ἢ ψεύτικη τὴ χριστιανικὴ πίστη, τότε γιατί ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν ἀλήθεια στὶς ἐκδηλώσεις τῆς καθημερινῆς ζωῆς;

Ἂν ὁ Θεὸς δέχεται μὲ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ αὐτὸν ποὺ συνειδητὰ ἀμφισβητεῖ ἢ καὶ ἀρνεῖται τελείως τὴν ἀποκάλυψή Του, ἂν ἕνας τέτοιος ἄνθρωπος μπροστὰ στὸ Θεὸ εἶναι ἐξίσου καλὸς μ' ἐκεῖνον ποὺ σωστὰ Τὸν ὁμολογεῖ, ἂν σὲ τίποτα δὲν διαφέρει νὰ ὑποστηρίζει κανεὶς τὴν ἀλήθεια ἢ τὸ ψέμα, τότε γιατί ἡ ἀλήθεια πρέπει νὰ ἔχει τόσο μεγάλη σημασία στὴν καθημερινὴ ζωή;

Ἂν, τέλος, ἔχουν δίκιο αὐτοὶ ποὺ λένε, ὅτι δὲν ὑπάρχει θρησκεία «ἀποκεκαλυμμένη» ἀπὸ τὸ Θεό, ἂν μ' ἄλλα λόγια ὁ Θεὸς δὲν εὐδόκησε νὰ μᾶς φανερώσει τὴν ἀλήθεια στὰ σπουδαιότερα ζητήματα τῆς ζωῆς, τότε πῶς μποροῦμε ν' ἀπαιτοῦμε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους –ἑπομένως καὶ ἀπὸ τὰ παιδιὰ– νὰ λένε τὴν ἀλήθεια στὰ ἀσήμαντα καθημερινὰ περιστατικά;

Γι' αὐτό, γονεῖς, ἂν θέλετε τὰ παιδιά σας ν' ἀγαπήσουν τὴν ἀνθρώπινη ἀλήθεια, διδάξτε τα νὰ τρέφουν ἰδιαίτερη ευλαβεια πρὸς τὴ θεία ἀλήθεια. Μὴν ἐπιτρέπετε νὰ βρεῖ ἔδαφος στὶς καρδιές σας ἢ στὶς καρδιὲς τῶν παιδιῶν σας ἡ ἀδιαφορία πρὸς τὴν ὀρθόδοξη πίστη καὶ τὴν Ἐκκλησία. Ἂν τὰ παιδιὰ παρατηρήσουν, ὅτι ἐσεῖς ἀντιμετωπίζετε μὲ ἐπιπολαιότητα τὶς ἀλήθειες τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ τοὺς κανόνες τῆς Ἐκκλησίας ἢ ὅτι προσποιεῖσθε στὰ θέματα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, πῶς μπορεῖτε νὰ ἐλπίζετε, ὅτι αὐτὰ θὰ πιστεύουν στὰ λόγια σας καὶ δὲν θ' ἀντιμετωπίζουν τὴν ἀλήθεια, ὅπως ἐσεῖς;

Νὰ εἶστε, λοιπὸν, γιὰ τὰ παιδιά σας ὑπόδειγμα ἀγάπης πρὸς τὴ χριστιανικὴ ἀλήθεια καὶ πίστη. Τὴν ἀγάπη αὐτὴ μεταδῶστε τη καὶ σ' αὐτά. Ἔτσι, θ' ἀγαπήσουν τὴν ἀλήθεια.

Ἀλλὰ καὶ σ' ὅλες τὶς περιστάσεις νὰ εἶστε εἰλικρινεῖς καὶ ἔντιμοι. Νὰ φυλάγεστε ἀπὸ τὸ ψέμα καὶ τὴν προσποίηση. Ἂν τὰ παιδιὰ βλέπουν, ὅτι ἐσεῖς κοροϊδεύετε τοὺς ἄλλους μὲ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο, ὅτι χρησιμοποιεῖτε πονηριὲς καὶ ὑποκρισίες, ὅτι δὲν εἶστε εἰλικρινεῖς στὶς σχέσεις σας –π.χ. κάνετε τὸ φίλο μπροστὰ σὲ κάποιον, ἐνῶ ἀπὸ πίσω τὸν βρίζετε καὶ τὸν ἐμπαίζετε–, νὰ εἶστε βέβαιοι, ὅτι καὶ τὰ παιδιὰ στὶς σχέσεις τους μέ σᾶς ἢ τοὺς ἄλλους θὰ φέρονται μὲ

τὸν ἴδιο τρόπο.

Ἂν θέλετε τὰ παιδιά σας νὰ γίνουν ἄνθρωποι τῆς ἀλήθειας, τῆς εἰλικρίνειας καὶ τῆς εὐθύτητος, προσπαθῆστε πρῶτα ἐσεῖς –καὶ σὲ θέματα πίστεως καὶ σ' ὅλη γενικὰ τὴ συμπεριφορὰ σας– νὰ διακρίνεστε γιὰ τὴν ἀποστροφὴ πρὸς τὸ ψέμα, τὴν ὑποκρισία, τὴ δολιότητα, τὴν κολακεία, τὴν ὑστεροβουλία καὶ τοὺς ὕπουλους τρόπους. Σ' ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις σας, νὰ εἶστε εἰλικρινεῖς, εὐθεῖς, ἄδολοι καὶ καλόπιστοι.

Καλλιεργώντας, ἔτσι, ἀπὸ τὴ μία στὶς καρδιὲς τῶν παιδιῶν τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν ἀγάπη στὴν ἀλήθεια, πρέπει ἀπὸ τὴν ἄλλη κι ἐσεῖς οἱ ἴδιοι νὰ πολεμᾶτε μ' ὅλες σας τὶς δυνάμεις τὸ ψέμα. Νὰ μαθαίνετε στὰ παιδιά σας, ἀπὸ τὴ νηπιακὴ ἀκόμα ἡλικία, νὰ τὸ μισοῦν, γιατί ὁ Θεὸς εἶναι Ἀλήθεια καὶ κάθε ψέμα εἶναι ἁμαρτία. Τα παιδιὰ πρέπει ν' ἀποφεύγουν τὸ ψέμα, ὄχι ἐπειδὴ γνωρίζουν ὅτι θὰ τιμωρηθοῦν, ἂν ἀποκαλυφθοῦν, ἀλλὰ γιατί ξέρουν πὼς ὁ Θεὸς τὸ ἀπεχθάνεται.

Δεῖξτε στὰ παιδιά, μὲ τὰ λόγια της Ἁγίας Γραφῆς, πόσο μισητὸ εἶναι τὸ ψέμα στὰ μάτια τοῦ Ἀληθινοῦ καὶ Δίκαιου Θεοῦ. «Ἦθος ἀνθρώπου ψευδοὺς ἀτιμία» (Σόφ. Σειρὰχ 20:26). Νὰ τὰ διδάσκετε, ὅτι τὸ ἐπινόησε ὁ διάβολος, γι' αὐτὸ ὁ Κύριος λέει, ὅτι αὐτὸς (ὁ διάβολος) «ψεύστης ἐστι καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ» (Ἰω. 8:44). Ἑπομένως, τὰ παιδιὰ ποὺ λένε ψέματα, μιμοῦνται τὸ σατανᾶ καὶ γίνονται ὅμοια μ' αὐτόν.

Μὴν παραβλέπετε στὰ παιδιὰ τὸ παραμικρὸ ψέμα. Ἂν τὸ παιδὶ ἔκανε κάποιο σφάλμα ἀλλὰ τὸ ἀναγνώρισε ἀμέσως, γιὰ πρώτη φορᾶ συγχωρέστε τὸ ἤ, ἂν τὸ σφάλμα εἶναι σοβαρό, τιμωρῆστε τὸ ἐλαφρά, ἐξηγώντας του ὅμως, ὅτι τὸ συγχωρεῖτε ἢ τοῦ βάζετε μικρότερη τιμωρία, μόνο καὶ μόνο ἐπειδὴ ἀμέσως ὁμολόγησε τὴν ἀλήθεια.

Αὐτὸ, ὅμως, δὲν πρέπει νὰ κρατήσει γιὰ πολύ. Ἂν κάθε φορὰ συγχωροῦμε τὸ παιδὶ ἢ μικραίνουμε τὴν τιμωρία μόλις αὐτὸ ὁμολογήσει, τότε εἶναι πιθανὸ νὰ προκύψει διπλὸ κακό: Τὸ παιδὶ θ' ἀρχίσει νὰ μὴ δίνει σημασία στὰ σφάλματά του. Κι ἀκόμα, θὰ συνηθίσει νὰ λέει τὴν ἀλήθεια, μόνο ὅταν διαβλέπει κάποια ὠφέλεια, ἐνῶ, ἀντίθετα, δὲν θὰ διστάσει ν' ἀποκρύψει τὴν ἀλήθεια, ὅταν ὑποπτευθεῖ πὼς θὰ ζημιωθεῖ ἀπὸ τὴν ὁμολογία της.

Ἂν, ὅμως, τὸ παιδὶ ἔκανε κάτι κακό, ἐνῶ ἐπιπλέον εἶπε καὶ ψέματα, πρέπει νὰ τὸ τιμωρήσουμε διπλὰ –ἀφοῦ τοῦ ἐξηγήσουμε τὸ γιατί–, δηλαδὴ καὶ γιὰ τὸ παράπτωμα καὶ γιὰ τὸ ψέμα.

Ἂν πάλι τὸ παιδί, ἀπὸ ἐκδικητικότητα ἢ ἀπὸ κακία, συκοφάντησε, τότε πρέπει ὄχι μόνο νὰ τιμωρηθεῖ αὐστηρὰ γι' αὐτό ἀλλὰ καὶ νὰ ὑποχρεωθεῖ σὲ ἀνάκληση τῆς

συκοφαντίας μπροστὰ σ’ ὅλους, ὅσοι τὸ ἄκουσαν. Αὐτὸ ἀπαιτεῖ ἡ ὀρθόδοξη χριστιανικὴ ἠθική.

Ποτὲ καὶ σὲ τίποτα μὴν ξεγελᾶτε τὰ παιδιά. Ἀλλὰ καὶ στοὺς ἄλλους μὴν ἐπιτρέπετε νὰ κάνουν κάτι τέτοιο. Πολὺ συχνὰ οἱ γονεῖς, γιὰ νὰ καθησυχάσουν τὸ γκρινιάρικο παιδί, τὸ φοβερίζουν ἢ τοῦ ὑπόσχονται πράγματα, ποὺ δὲν ἐκπληρώνονται ποτέ. Πόσο βλαβερὸ εἶναι αὐτό! Τὸ παιδὶ γρήγορα καταλαβαίνει, ὅτι τὸ ξεγελᾶνε. Ἡ πίστη του στὰ λόγια τῶν γονιῶν κλονίζεται καὶ τὸ αἴσθημα τῆς ἀλήθειας ὑπονομεύεται.

Μὴν ἀναγκάζετε ἐσεῖς οἱ ἴδιοι, ἑκούσια ἢ ἀκούσια, τὰ παιδιά σας νὰ ποῦν ψέματα. Ακούσια μπορεί νὰ συμβεῖ αὐτό, ἂν ἐσεῖς λ.χ., ὅταν γίνει μία ζημιά, φωνάζετε ἄγρια στὸ παιδί καὶ νευριασμένοι ὁρμᾶτε πρὸς τὸ μέρος του, μὲ τὸ χέρι ὑψωμένο, ἕτοιμοι νὰ τὸ τιμωρήσετε σκληρά: «Ἐσὺ τὸ ἔκανες αὐτό; Τώρα θὰ δεῖς!». Πρέπει ἄραγε ν’ ἀπορεῖ κανείς, ἂν τὸ παιδί, σὲ μία τέτοια περίπτωση, ἀρχίσει νὰ λέει ψέματα γιὰ νὰ σώσει τὸν ἑαυτό του;

Τί νὰ ποῦμε πάλι γιὰ τοὺς γονεῖς ποὺ χαμογελοῦν... καμαρώνοντας ἢ καὶ παινεύουν τὰ παιδιά τους γιὰ τὰ «ἔξυπνα» ψέματα ποὺ εἶπαν; Καὶ τί θὰ σκεφθοῦμε γιὰ τοὺς γονεῖς, ποὺ παροτρύνουν οἱ ἴδιοι στὸ ψέμα τὰ παιδιά τους, διδάσκοντάς τα πῶς νὰ ξεγελάσουν τὸ δάσκαλο καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, γιὰ νὰ βγοῦν ἀπὸ κάποια δύσκολη θέση ἢ γιὰ ν’ ἀποφύγουν τὴν τιμωρία; Τέτοιοι γονεῖς εἶναι πραγματικοὶ διαφθορεῖς τῶν παιδιῶν τους.

Πρέπει ν’ ἀποροῦμε ἄραγε, ἂν ὕστερ’ ἀπ’ αὐτὸ τὰ παιδιά, ὄχι μόνο ψέματα λένε ἀλλὰ καὶ βρίζουν καὶ κλέβουν καὶ κάθε κακὸ κάνουν;

Ἂς θυμόμαστε καλά, πὼς ὅποιος δὲν θεωρεῖ τὸ ψέμα ἁμαρτία, αὐτὸς εἶναι ἱκανὸς καὶ νὰ κλέβει καὶ ν’ ἀπατᾶ. Ὁ ἀνέντιμος στὰ λόγια, τέτοιος θὰ εἶναι καὶ στὰ ἔργα.

Σᾶς ἔδειξα, γονείς, πῶς νὰ καλλιεργήσετε στὰ παιδιὰ τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν ἀγάπη πρὸς τὴν ἀλήθεια καὶ τὴ βαθιὰ ἀποστροφὴ πρὸς τὸ ψέμα. Νὰ θυμόσαστε πάντα τοὺς τρόπους ποὺ ἀνέφερα καὶ νὰ τοὺς ἐφαρμόζετε εὐσυνείδητα.

Πηγή: agiazoni.gr